

Työpaikoille vahva rooli ammatillisen koulutuksen laadun takaajana

Tutkintojen perusteet

Työelämällä on oltava nykyistäkin vahvempi rooli tutkintojen perusteiden uudistamisessa. Tämä edellyttää tutkinnon perusteiden uudistamisen prosessin yksinkertaistamista ja läpinäkyvyyden lisäämistä. Muodollisista kuulemisista on päästävä aitoon osallistumiseen.

Työelämän roolin määrittämisessä on ennakoitava, että perustetyön suunta siirtyy kohti tutkintojen osia, joita voidaan hyödyntää eri alojen koulutuksissa. Esimerkiksi yrittäjyyden tai tietoturvallisuuden perusteet eivät ole alakohtaisia.

Esitys nykyisten koulutustoimikuntien korvaamisesta harvalukuisemmilla ennakkointiryhmillä tarkoittaa sitä, että ne eivät voi enää kovin tarkasti ottaa kantaa yksittäisiin tutkintoihin tai osaamisaloihin. Sen sijaan ennakkointiryhmät voivat nostaa vahvasti esiin työssä tarvittavia horisontaalisia tai geneerisiä osaamisalueita. Tutkintojen perusteiden lisäksi tällaisia viestejä tarvitaan koulutuksen arjen kehittämiseen. Uudistuvan ennakkointifoorumin ja koulutuksen järjestäjien välillä on oltava kaksisuuntainen vuorovaikutus.

Ammatillisen koulutuksen uudistamisessa tarvitaan entistä enemmän työelämän ruohonjuuritason osallistumista.

Työssä oppiminen

Koulutuksen aikana tapahtuvassa yhteistyössä on työelämän sijaan puhuttava työpaikasta - yritys tai julkinen organisaatio – ja sen roolista.

Työpaikalla on hyvin suuri rooli koulutuksen järjestäjän rinnalla työssäoppimisen, koulutus- tai oppisopimuksen aikana. Työpaikka asettaa työpaikkaohjaajan opiskelijan ohjausta ja tukemista varten. Vastuu oppimisen mahdollistamisesta on kuitenkin koulutuksen järjestäjällä, jonka tehtävänä on myös työpaikkaohjaajan kouluttaminen ja perehdyttäminen.

Opiskelijan ohjauksen kuuluu myös perehdyttäminen työturvallisuuteen, joka on osa ammattiosaamista.

Näytöt ja arviointi

AMKE ei pidä realistisena, että kaikki näytöt tapahtuisivat työpaikoilla. Koulutuksen järjestäjiltä ja elinkeinoelämän edustajilta tulleen palautteen mukaan nykyisille näyttötutkinnoillekin on vaikea löytää ”aitoja näyttöpaikkoja”. Karvin julkaisujen mukaan ammattiosaamisen näytöistä osa suoritetaan lähes täysin työpaikoilla ja osa jakautuu työpaikkojen ja oppilaitosten välille. Nämä tosiasiat on tunnustettava reformin valmistelussa. Lisäksi on huomioitava, että oppilaitoksista ja niiden työmailta löytyy aitoa vastaavia näyttöympäristöjä. Näyttöjen järjestäminen työpaikoilla on hyvä suositus, mutta siihen ei pidä pakottaa.

Näyttöjen sijaintipaikkaan vaikuttavat maan eri osien työpaikkojen ja yritysten tilanteet sekä opiskelijan henkilökohtainen ja näytön kohteena oleva osaaminen. Myös nykyisten YTO-aineiden osalta on oltava joustoa, vaikka niitä integroidaan ammattiaineisiin.

Arviointiin esitämmme kolmikantaa, johon osallistuvat työpaikan edustaja (esim. koulutettu työpaikkaohjaaja tai muu tutkinnon perusteisiin perehtynyt henkilö), koulutuksen järjestäjän edustaja (yleensä opettaja) ja opiskelija itse. Työpaikan edustajana yrittäjä, esimies tai työntekijä olisivat siis ammattialan ja työnantajan edustajia samanaikaisesti. Mielestämme työpaikan on saatava esittää arvioijaa. Koulutuksen järjestäjä vastuulla on, että arvioija on perehtynyt tehtäväänsä. Työpaikan edustajan osallistuminen näyttöön toisella työpaikalla ei aina ole mahdollista kilpailusyistä tai liikesalaisuuksien suojaamiseksi.

Jos näyttö tapahtuu oppilaitoksessa, tarvitaan sinne aina työelämän edustaja arvioimaan.

Ottaen huomioon teknologian nopean kehityksen läsnäolo näyttötilanteessa voi olla myös virtuaalinen. Esimerkiksi älypuhelimet mahdollistavat näyttöjen taltioinnin tai välittämisen etänä pienin kustannuksin, joten niiden käytön on oltava mahdollista. Työpaikkojen edustajien osallistuminen arviontiin on tehtävä mahdollisimman helpoksi.

Toimielimet

Koulutuksen järjestäjän ja työelämän välisen yhteistyön foorumina ovat pääasiassa neuvottelukunnat ja nykyinen kolmikantainen toimielin. Hallinnollisia tehtäviä toteuttavasta toimielimestä voidaan luopua, mutta neuvottelukunnat ovat välttämättömiä ja niitä tulee vahvistaa. Neuvottelukunnilla on tärkeä rooli koulutuksen suuntaamisessa vastuualueella.

Neuvottelukuntien tehtäväksi sopii työssä oppimisen näyttöjen ja arvioinnin paikallisten laatuvaatimusten määrittäminen täydentämään valtakunnallisia vaatimuksia.

Emme pidä realistisena valtakunnallisia tai alueellisia rekistereitä ”pätevistä arvioijista” tai alueellisista sertifiointin toimielimistä. Erilliset toimielimet lisäävät byrokratiaa ja kustannuksia. Jos arvioijien pätevyydestä on määrättävä / säädettävä, on toimeenpanon eli valvonnan ja koulutuksen oltava koulutuksen järjestäjän vastuulla. Arvioinnin laadun varmistuksessa on tärkeää, että arvioijat ovat itse nopeasti kehittyvässä työelämässä.

Muuta

Reformin yhteydessä on huolehdittava, että ammatillisen koulutuksen todistukset antavat korkeakouluille riittävät tiedot opiskelijan osaamisesta.

Laadunvarmistus on koottava yhteen, jotta päällekkäisyyksiltä vältytään. Nykyiset OKM:n, OPH:n, Karvin ja tutkintotoimikuntien tehtävät on ensin koottava yhdeksi kokonaisuudeksi, jonka jälkeen arvioidaan tarvittavat organisaatiot. AMKE pitää tärkeänä, että laadunvarmistuksessa on mukana työelämän edustus valtakunnan tasolla ja työpaikkojen edustus koulutuksen järjestäjän tasolla.

Ammattiosaamisen kehittämissyhdystys AMKE ry:n hallitus linjasi kantojaan reformin valmisteluun 15.3.2016.